

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu tegevus 2018. aastal

Liikmeskond

31.12.2018 kuulus Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingusse (ERÜ) 762 tegevliiget, sh kuus auliiget. ERÜ auliikmed on Rein Aru, Ivi Eenmaa, Linda Kask, Reet Oruste, Heino Räim ja Krista Talvi. ERÜ toetajaliikmed on Harju Maakonnaraamatukogu, Lääne Maakonna Keskraamatukogu, Pärnu Keskraamatukogu, Valga Keskraamatukogu ja Viljandi Linnaraamatukogu.

2018. aastal kasvas liikmete arv kahe võrra: liikmeks astus 14 uut liiget, aasta jooksul lahkus ERÜst 12 liiget. Aastakoosoleku ja raamatukogupäevade ajal toimunud kampaania „Liitu ERÜga!“ tõi ühingusse 8 uut liiget.

Manalateele läks Evi Rannap - ERÜ taasisutaja- ja auliige ning juhatuse esinaine aastatel 1988–1991.

Liikmemaks oli tasumata 2018. aasta eest 272-l, 2017. aasta eest 97-l liikmel.

Juhatus, revisjonikomisjon ja büroo

ERÜ juhatus on üheksaliikmeline: juhatuse esimees Katre Riisalu, juhatuse esimehe asetäitjad Asko Tamme ja Krista Visas ning liikmed Ülle Kuuse, Gerli Lehemets, Kristina Pai, Ülle Siska, Piia Salundi ja Tuuliki Tõiste.

Juhatus pidas viis koosolekut:

Aasta esimene koosolek 25. jaanuaril oli traditsiooniliselt laiendatud koosseisuga, kus osalesid struktuuriüksuste juhid. Tehti kokkuvõtte eelmise aasta tegemistest, alanud aasta plaanidest ning suurematest ettevõtmistest. Juhatus arutas ERÜ kõne- ja aastakoosoleku korraldamist jm.

9. märtsil arutati Eesti raamatukoguhoidjate XI kongressi ja projektikonkursi „Raamatukogud- muuseumid-noored-“ korraldamist, kinnitati kutsekomisjoni koosseis jm.

23.-24. aprillil toimusid mõttetalgud, kus pandi paika ERÜ uue arengukava põhimõtted ja sisu. Raamatukoguhoidjate kongressi teemaks sai „Raamatukogu on vabadsus“.

20. juunil toimunud koosolekul vastrenoveeritud Tartu Ülikooli Raamatukogus pandi paika kongressi kava ja teemaplokkide juhid, valiti disainifirma Premadesign poolt väljapakutud variantide hulgast kongressile logo jm. Arutati parandusettepanekuid ERÜ arengukava projekti. Kiideti heaks „Raamatukoguhoidja kutse kompetentsusnõuetega seotud koolitusprogramm“ (end. kutsekoolituse programm) ja kinnitati ERÜ 2017. majandusaasta aruanne.

22. novembril tehti kokkuvõtte suurematest ettevõtmistest ja rahvusvahelisest koostööst 2018. aastal, arutati ERÜ 2019. a eelarvet ja tegevust jm. Seoses rahastusmudeli muutusega otsustati, et ERÜ eelarve planeerimisel on prioriteediks koolitus- ja suurüritused Eestis. Võimaluse korral toetatakse välisreise, kuid ühtegi õppereisi ei toetata ilma osalejate omaosaluseta, mille suurus peab moodustama vähemalt 50% taotlusest (omaosalus ei ole

päevaraha). Ühe struktuuriüksuse õppereisi välismaale toetatakse mitte sagedamini kui iga kolme aasta tagant.

Kõikidel juhatuse koosolekutel arvati välja ja võeti vastu uusi liikmeid ning arutati jooksvaid küsimusi. Pakilist otsustamist nõudvaid küsimusi arutati ja otsuseid kinnitati kirjalikult elektrooniliselt.

Revisjonikomisjoni kuulusid Rutt Enok, Ruth Hiie ja Aita Kraut, alates märtsist asendas Aita Krauti Katrin Niklus.

ERÜ büroos on tööl üks inimene, Reet Olevsoo.

Struktuuriüksused

2018. aastal tegutses 3 sektsiooni, 4 toimkonda, kaks töörühma, Noorteklubi ja Eks-klub.

Tegevuse ülevaated on ERÜ kodulehel:

- Kogude toimkond, juht Kate-Riin Kont, Tallinn Tehnikaülikooli Raamatukogu.
- Koolituse toimkond, juht Ilmar Vaaro, Tartu Ülikool.
Tegevuse kokkuvõte: <http://eru.lib.ee/index.php/55-koolituse-toimkond#a2018>
- Lasteteeninduse toimkond, juht Rita Raudsepp, Sindi Linnaraamatukogu.
Tegevuse kokkuvõte: <http://eru.lib.ee/index.php/26-lasteteeninduse-toimkond#a2018>
- Terminoloogiatoimkond, juht Kalju Tammaru, Eesti Hoiuraamatukogu.
Tegevuse kokkuvõte: <http://eru.lib.ee/index.php/57-terminoloogiatoimkond#a2018>
- Vanaraamatu toimkond, Aira Võsa, TLÜ Akadeemiline Raamatukogu.
Tegevuse kokkuvõte: <http://eru.lib.ee/index.php/58-vanaraamatu-toimkond#a2018>
- Rahvaraamatukogude komplekteerimise töörühm, juht Tiina Talvet, Rapla Keskraamatukogu.
- Uue mõtte töörühm, juht Veronika Raudsepp-Linnupuu, Viljandi Linnaraamatukogu.
Tegevuse kokkuvõte: <http://eru.lib.ee/index.php/435-uus-mote#a2018>
- Erialaraamatukogude sektsioon, juht Ülle Kalvik, Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli raamatukogu. Ülevaade tegevusest sektsiooni kodulehel: <https://eryerialaraamatukogud.weebly.com/>
- Kooliraamatukogude sektsioon, juhi k.t Maie Põiklik, Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool.
Tegevuse kokkuvõte: <http://eru.lib.ee/index.php/61-kooliraamatukogude-sektsioon#a2018>
- Maaraamatukogude sektsioon, juht Lea Rand, Toila Vallaraamatukogu.
Tegevuse kokkuvõte: <http://eru.lib.ee/index.php/62#a2018>
- Noorteklubi, Heleen Karja, Eesti Rahvusraamatukogu.
Ülevaade 2018. a tegevusest noorteklubi kodulehel <http://noorteklubi.weebly.com/>
- Eks-klubi, juht Reet Oruste.
Tegevuse kokkuvõte: <http://eru.lib.ee/index.php/63-eks-klubi#a2018>
- ERÜ egiidi all on toimunud arvukalt koolitus- ja teabepäevi erinevatel teemadel ja erinevates raamatukogutüüpides töötavatele raamatukoguhoidjatele.

Regulaarselt toimuvad maaraamatukogude kevadine teabepäev (kuni 30 osalejat), kooliraamatukogude kevadine (85 osalejat) ja sügisene teabepäev (80 osalejat). Aga ka kooliraamatukogude (osalejaid 20) ja maaraamatukogude suveseminar (osalejaid 45). Sügisel toimub üleriigiline lasteraamatukoguhoidja päev (osalejaid 50). Sarjast AK: Akadeemiline

Koolitus toimus koolituspäev, kus osales enam kui 40 inimest. Raamatukoguduse mõttetalgud toimusid uue mõtte töörühma eestvedamisel eesmärgiga heita pilk rakenduvale isikuandmekaitse üldmäärusele (osales 50 inimest). Erialaraamatukogude sektsioon saab kokku regulaarselt kaks korda aastas toimuvatel teabepäevadel. Nii erialaraamatukogude sektsioon kui kogude toimikond korraldasid õppereisi Võrumaale. Kogude toimikonna sügisest seminarist sai osa ligi sada raamatukoguhoidjat. Vanaraamatu toimikond kogunes kahel korral ja tutvus erinevate ajalooliste kogudega. Terminoloogiatoimikond korraldas juba kolmeteistkümnendat korda oskuskeelepäeva.

Alates 2014. aastast tegutseb ERÜ juures noorteklubi, kelle tegevus aktiveerub iga aastaga. Noorteühendus saab kokku vähemalt kahel korral aastas. Talviti toimuv seminar on olnud populaarne (mitte ainult noorte, vaid ka staažikamate kolleegide hulgas). 2018. a suveseminar *BibliCamp* toimus Türil, kus läbivaks teemaks oli sotsiaalmeedia kasutamine raamatukoguteenuse turundamiseks.

Eks-klubi liikmed said kokku korra kuus, et kohtuda huvitavate inimestega või tutvuda erinevate kultuuriasutustega.

Üldkoosolek ja kõnekoosolek

ERÜ liikmete üldkoosolek toimus 28. veebruaril Rahvusraamatukogu konverentsisaalis, osales 172 ühingu liiget (ja volikirja alusel 265 liiget). Kuulati ja kinnitati ERÜ 2017. tegevus-, finants- ja revisjonikomisjoni aruanne ning 2018. aasta kava. ERÜ struktuuriüksuste juhid rääkisid oma tegevusest ja plaanidest. Valiti liikmeid juhatusse ja revisjonikomisjoni. Aastateks 2018–2021 valiti nelja kandidaadi hulgast juhatusse uuesti Piia Salundi ja Tuuliki Tõiste ning Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli raamatukogu juhataja Ülle Kuuse (kes asendas seni erialaraamatukogusid esindanud Heli Priimetsa). Kuni aastani 2020 on juhatuse esimeheks Katre Riisalu ja liikmeteks Gerli Lehemets, Kristina Pai, Ülle Siska, Asko Tamme ja Krista Visas. Revisjonikomisjoni valiti aastateks 2018–2021 Rutt Enok, Ruth Hiie ja Katrin Niklus.

ERÜ auliikmeks sai Krista Talvi, kes on ERÜ taasisutajaliige, aastatel 1998–2004 juhatuse esimees ja 2004–2006 aseesimees. Algusaastast peale on Krista olnud seotud koolituse toimikonnaga, ta on olnud ERÜ kutsekomisjoni liige ja 2008. aastast selle juht.

Kõnekoosolekul „Raamatukogud kultuuris“ heitis Kaarel Tarand kriitilise pilgu Eesti kultuuripoliitikale ja Ragnar Siil käsitles teemasid rahvaraamatukogu kvaliteedihindamisest valdkonna strateegilise arendamiseni. Kõnekoosolek algas tänuüritusega, kus tunnustati parimatest parimaid raamatukoguhoidjaid ja aasta tegusid raamatukogudes.

Raamatukoguhoidja tunnustamine

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu teenetepremia 2017

- Sillamäe Raamatukogu direktor Elviira Sidorova
Aastate pikkuse suure panuse eest Sillamäe Raamatukogu arendamisse ja raamatukogudevahelise koostöö edendamisse.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastapremia 2017

- Eesti Lastekirjanduse Keskuse direktor Triin Soone
Laste ja noorte kultuuriaasta mõtestamise, kultuuriruumi rikastava elamustuuri Laste Vabariik ellukutsumise ja läbiviimise eest.

Aasta maaraamatukoguhoidja 2017

- Are raamatukogu juhataja Malle Pajo Pühendumusega tehtud töö eest lugemiskultuuri arendamisel, kogukonna ühistegevuse eestvedamisel ja jäädvustamisel.

Aasta lasteraamatukoguhoidja 2017

- Rapla Keskraamatukogu raamatukoguhoidja Kristel Murel Suurepärase panuse eest lastetöö arendamisse ja üleriigiliste lasteürituste läbiviimisesse Raplamaal.

Aasta kooliraamatukoguhoidja 2017

- Kehra Gümnaasiumi raamatukoguhoidja Lea Paasik Südamliku ja kohusetundliku töö eest Kehra Gümnaasiumi raamatukoguhoidjana.

Parim noor raamatukoguhoidja 2017

- Kadrina Valla Raamatukogu Hulja filiaali raamatukoguhoidja Gerda Ansi Käivitatud kinoklubi algatuse ja entusiastliku lugemise edendamise eest Hulja raamatukogus.

Aasta tegu linnaraamatukogus 2017

- Tartu Oskar Lutsu nim. Linnaraamatukogu Tartu Linnaraamatukogu programmeerija, projektijuht Ingrid Saare Võimaluse eest avastada Tartu linna kirjandusliku mobiilirakenduse TartuFic abil.

Aasta tegu linnaraamatukogus 2017

- Paldiski Linnaraamatukogu ja direktor Reet Altma Panuse eest Paldiski Linnaraamatukogu arendamisel tänapäevaseks kultuuriasutuseks.

Aasta tegu teadusraamatukogus 2017

- ELNET Konsortsiumi töörühm. Töörühma juht, KRASi haldur Urmas Sinisalu koos meeskonnaga: Kill Kask, Piret Zettur, Riin Olonen, Urmas Sinisalu, Ave Janu, Siim Liivand, Küllike Lutsar. Kasutajate registreerimise ja autentimise süsteemi (KRAS) arendamise ja liidestamise eest e-kataloogiga ESTER.

Aasta tegu erialaraamatukogus 2017

- Eesti Lastekirjanduse Keskus Kultuuriruumi rikastava elamustuuri Laste Vabariik läbiviimise eest.

Ajakirjandusauhinnaga tunnustati ajakirjanikku Kaja Roometsa artiklitesarja eest raamatukogudest ajalehes Koit. Raamatukogude tegevuse põhjalikum tutvustamine aitab süvendada lugejates arvamust raamatukogude olulisusest.

Raamatukogude sõbraks valiti 2017. aastal Ameerika Ühendriikide saatkond Eestis.

Teekonda jätkas **Ivi Tingre sõrmus**. Sõrmuse reglemendi kohaselt nimetab sõrmuse valdaja oma järglase, kes on Eesti raamatukogunduses silmapaistvalt tegutsenud, kõrgelt hinnatud raamatukoguhoidja elukutset ja teinud kõik temast oleneva raamatukoguhoidja töö väärtustamiseks. Krista Talvi andis sõrmuse edasi Tiiu Valmile, kes on olnud Eesti Rahvusraamatukogu metoodikaosakonna juhataja ja peadirektor, Kultuuriministeeriumi raamatukogude nõunik ja praegu töötab Viimsi raamatukogu juhatajana.

Bibliograafiaauhind

- Eesti raamat välismaal 1944-2010 / koostaja A. Valmas, toimetaja A. Ainz.

Tunnustati:

- Eesti arheoloogia bibliograafia 2010-2014, / koostaja Liis Soon kui järjepideva erialabibliograafia koostajat;
- EBS tööd teadlastest personaalbibliograafiate koostamisel.

Bibliograafiaauhinda annavad koostöös välja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing ja Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu. Konkursi žüriisse kuulusid Katre Riisalu (ERÜ), Kairit Kaur (TLÜAR), Tiina Aasmann (RR), Malle Ermel (TÜR) ja Merike Kiipus (KMAR). Auhind kuulutati välja X Endel Annuse bibliograafipäeval „EV 100: Rahvus ja bibliograafia“ 16. veebruaril TLÜARis.

Suured ettevõtmised 2018

- **Eesti Raamatukoguhoidjate XI kongress „Raamatukogu on vabadus“**

2018. aasta kõige olulisem ettevõtmine oli Eesti raamatukoguhoidjate XI kongress „Raamatukogu on vabadus“, mis toimus 18.-19. oktoobril AQVA konverentsikeskuses Rakveres. Raamatukoguhoidjad tähistasid kongressiga nii Eesti Vabariigi 100. kui ka Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu 95. aastapäeva. Ühtlasi avati traditsioonilised üleriigilised raamatukogupäevad. Ürituse korraldas ERÜ koostöös Lääne-Virumaa Keskraamatukoguga. Osales 220 raamatukoguhoidjat üle Eesti, rahva-, teadus-, kooli- ja erialaraamatukogudest. Kongressil kasutati ühtset kujundust ja logo. Kahel päeval peeti kokku 26 ettekannet.

Kongressi rõhuasetus oli tulevikkuvaatav ja raamatukogudes uusi teenuseid tutvustav. Arutelu toimus viies sisulises teemaplokis:

- Põhjamaade uue põlvkonna raamatukogu;
- Kultuuripärand, vabadus, raamatukogud;
- Haldusreform ja raamatukogud;
- Raamatukogud 2030;
- Uued teenused raamatukogus.

Põhjamaade kolleegide ettekannetest jäi kõlama mõte, et raamatukogu on muutunud kogude ruumist inimeste ruumiks ning raamatukoguhoidjad peaksid mõtlema raamidest välja ja mõtestama raamatukoguteenused ümber. Århusi Linnaraamatukogu teenindusjuht Susanne Gilling tutvustas uue raamatukoguhoone Dokk1 loomist, selle kontseptuaalseid aluseid ja uue hoone kasutamise esimesi kogemusi. Oslo Linnaraamatukogu Deichman Tøyeni haruraamatukogu juhataja Reinert Andreas Mithassel rääkis kasutajate eripäradest lähtuva teenustepaketi loomisest. Teemaploki lõpetas Helsingi Linnaraamatukogu Kirjasto 10 juhataja Kari Lämsä, kes jutustas Oodi loo.

Kongressi viimaseks sessiooniks oli „Uued teenused raamatukogus“, kus soovijail oli võimalus 7-minutiliste lühiettekannetega üles astuda ja tutvustada uusi arendusi ning IT-lahendusi oma raamatukogus. Jagati positiivseid ja inspireerivaid kogemusi või õnnestumisi ning julgustati teisigi katsetama. Uue innovaatilise moodusena kutsusid korraldajad kõiki soovijaid kongressil aktiivselt kaasa lööma digitaalse stendiettekandega. Mõlemal päeval oli võimalik suurtel ekraanidel vaadata 19 digiplakatit, kus tutvustati järgimist väärivaid õnnestunud ettevõtmisi ja projekte.

Esimese päeva õhtul toimus kultuuriminister Indrek Saare ja ERÜ juhatause esinaise Katre Riisalu meeolukas vastuvõtt kus avati ka virtuaalnäitus „Sajandi raamatukoguhoidjad“.

Kongressi lõppedes oli soovijail võimalik külastada Rakvere valla keskust Sõmerus ning seal asuvat raamatukogu.

Kongressi materjalid ERÜ veebilehel: <http://eru.lib.ee/index.php/eesti-raamatukoguhoidjate-xi-kongress>

· **Raamatukogupäevad „Kohtume raamatukogus“**

Raamatukogupäevad toimusid üleriigiliselt 20.–30. oktoobril. Kogu Euroopas tähistatav kultuuripärandi aasta andis ka raamatukogudele hea võimaluse väärtustada rikkalikku ja mitmekesist kultuuripärandit. Raamatukogudes üle Eesti toimus sadu paeluvad ettevõtmisi. Aastaid on raamatukogud andnud võimaluse tuntud inimestel proovida raamatukogutööd. Ilmselt haldusreformist tulenevalt soovisid seekord kohaliku võimu esindajad varasemast enam teha tutvust raamatukogutööga ja laenutasid paljudes raamatukogudes raamatuid.

Raamatukogupäevad avati seekord Eesti raamatukoguhoidjate XI kongressil Rakveres. Traditsiooniline raamatukogupäevade üritus teadus- ja erialaraamatukogu päev toimus kuu aega varem – 28. septembril Eesti Maaülikoolis Tartus. Tunnustuse aasta tegu teadus- ja erialaraamatukogus nominendid tutvustasid oma tunnustus väärivaid tegusid. Päevakava ja esinejate slaide saab vaadata ERÜ veebilehel: <http://eru.lib.ee/index.php/631-xi-teadus-ja-erialaraamatukogu-paev-28-09-2018>

Raamatukogupäevad lõpetati 30. oktoobril XVIII maaraamatukoguhoidja päevaga Kehtnas. Päev sai teoks koostöös Rapla Keskraamatukoguga ja seal osales 95 külaraamatukoguhoidjat. Tunnustati parimaid maaraamatukoguhoidjaid, kuulati päevakajalisi ettekandeid. Muusikalise tervitusega esinesid Kehtna Kunstide Kooli õpilased.

Võistlus "Infootsing Internetist" toimus kahes voorus, eelvoorust 10. oktoobril võttis osa nelikümmend raamatukogude töötajat ning raamatukogunduse ja infoteaduste üliõpilast. Finaali pääses edasi 10 parimat. Võitjaks osutus Tartu Ülikooli Infokorralduse tudeng Roosi Tilk, talle järgnesid Marion Talli Lääne-Virumaa Keskraamatukogust ja Mari-Liis Rüütli TÜ Maailma keelte ja kultuuride kolledži raamatukogust. Võistluse korraldas Tartu Linnaraamatukogu, eestvedajad olid Jana Raidma ja Halliki Jürma.

Raamatukogupäevade eel said kõik soovijad plakati, mis ka seekord valmis kirjastuse „Koolibri“ kaasabil.

Projektid

· **Projektikonkurss „Raamatukogud-muuseumid-noored“**

2018. aastal korraldati teist korda valdkonnaüleline projektikonkurss "Raamatukogud-muuseumid-noored", mille eesmärk oli soodustada ja mitmekesistada koostööd mäluasutuste ning laste- ja noorsootöö organisatsioonide vahel, kaasata noori kultuuritegevustesse ja -loomesse ning laiendada mitteformaalse õppe võimalusi. Konkursile esitati 22 taotlust, mida hindas viieliikmeline hindamiskomisjon. Täielikult või osaliselt rahuldati 12 projekti. Projektikonkursi tulemusena on noored saanud uusi teadmisi ja osalenud aktiivselt kultuuri- loomes. Edendatud on mälu- ja noorsootöö asutuste koostööd, mille heaks näiteks on õnnestunud projektid asutustelt, mis on ühistaotlused esitanud nii 2017. kui 2018. aastal: Türi Muuseum ja Türi Noortekeskus ning Tartu Kunstimuuseum ja Tartu Noorsootöö Keskus (endine Lille Maja Noortekeskus). Mitmed konkursil osalenud planeerivad ka jätkuprojekte. Kokku osales 10 raamatukogu, 7 muuseumi, 12 noortekeskust ja 423 noort. 5.

detsembril toimunud seminaril tehti kokkuvõtteid ja toetuse saanud raamatukogud, muuseumid ja noortekeskused tutvustasid toimunud ettevõtmisi.

· **Rahvaraamatukogude teenuse kvaliteedihindamise mudeli**

Raamatukogunduse valdkonna visioonidokumendi "21. sajandi raamatukogu" põhjal valmis 2017. aastal rahvaraamatukoguteenuse kvaliteedihindamise mudel. 2018. aasta alguses toimus esimene suurem enesehindamise voor, millest võttis osa 125 raamatukogu üle Eesti. Koostatud on „Rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise raport 2018“ ja kokkuvõtted tehti raamatukoguhoidjate kongressil.

Enesehindamise tulemusel võib kinnitada, et Eestis on tugev rahvaraamatukogude võrgustik, investeeringud ruumidesse on võimaldanud pakkuda kaasaegsemat teenust, spetsialistid on end pidevalt täiendamas, et olla kursis uute trendide ja tehnoloogiatega ning kasutajad on valdavalt rahul raamatukogude pakutavate teenuste kvaliteediga. Samal ajal toob enesehindamine välja väga tõsised murekohad, mille lahendamata jätmine ohustab raamatukogunduse valdkonna kestlikkust pikemas perspektiivis. Suurimaks murekohaks on raamatukogutöötajate väärtustamine ja pealekasv. Kuigi töö raamatukogus on nõudlik ja lisanduvad ülesanded kaasaegsete teenuste pakkimisel eeldavad pidevat arengut, on raamatukogutöötajate töötasud kriitilisel piiril. Kuna riiklikud miinimumtasud kultuuri-töötajatele ei kehti omavalitsustele, on eriti maaraamatukogude puhul raskusi elamisväärse tasu maksmisega ja uute töötajate leidmisega. Teise suure murekohana joonistuvad tulemustest välja teavikute rahastamise väiksusest tulenevad probleemid – kogusid ei ole võimalik piisavalt uuendada. Ka veebipõhiste teenuste pakkimine ja kvaliteet ei vasta Eesti kui e-riigi kuvandile, raamatukogude kasutuses olevad tehnilised vahendid on sageli vananenud. Poliitilised, majanduslikud, sotsiaal-kultuurilised ja tehnoloogilised muudatused eeldavad raamatukogudelt pidevalt ajaga kaasas käimist ja teenuste strateegilist arendamist. Samal ajal ei ole paljudel raamatukogudel kinnitatud strateegiat. Olukorra muudab keerulisemaks seegi, et omavalitsused ise ei kajasta sageli raamatukogu rolli ja tähtsust oma arengukavades.

Kokkuvõtte „Rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise raport“ koostas Ragnar Siil (Creativity Lab) ja sellega saab tutvuda ERÜ kodulehel: <http://eru.lib.ee/images/stories/dokumendid/Rahvaraamatukogude-kvaliteedihindamise-raport-2018.pdf>

· **Sajandi 100 raamatukoguhoidjat**

Eesti raamatukoguhoidjad kinkisid Eesti riigi 100. sünnipäevaks virtuaalnäituse „Sajandi raamatukoguhoidjad“. See on Eesti raamatukoguhoidjate lugu. Virtuaalnäituse eesmärk on tutvustada ja väärtustada raamatukoguhoidja ametit, osundades karismaatiliste raamatukoguhoidjate kaudu sajandi jooksul toimunud muutustele Eesti raamatukogude tegevuses. Näitusele on valitud sadakond kolleegi, kelle tõine panus jääb 20. sajandisse.

Töörühma kuulusid Katre Riisalu, Anne Ainz, Piret Lotman, Tiiu Reimo, Kalju Tammaru, Reet Olevsoo, Külli Ots ja Ilmar Vaaro. Tekste ühtlustasid ja toimetasid Sirje Nilbe, Tiina Aasmann ja Katre Riisalu. Veebilehe koostas Maris Nool. Virtuaalnäituse tekstid valmisid kogukonna koostöös ning see avati Eesti raamatukoguhoidjate XI kongressil Rakveres. Ettevõtmist toetas Eesti Kultuurkapital.

Näitus on vaadeldav nii arvutis kui mobiilitelefonis:

<https://raamatukoguyhing.wixsite.com/sajandirahoidjad>

ERÜ tegevust on tutvustatud erinevatel erialastel kogunemistel ja ka laiemalt. Juhatuse esimees Katre Riisalu on saatnud infot juhatuse tegevuse kohta listi, infot jagatakse ERÜ kodulehel ja Facebookis. Ajakirja Raamatukogu ERÜ veerus on kajastamist leidnud üle kahekümne ERÜ suurema ja väiksema ettevõtmise.

Suuremate ürituste eel saadab ERÜ büroo välja pressiteate, mille tulemusena on toimunud mitmed meediakajastused. 2018. aastal sai eriti suure tähelepanu kõnekoosolek ja raamatukoguhoidjate tunnustamine. 28. veebruaril toimus kokku kuus intervjuud erinevates meediakanalites, raadios ja televisioonis. Järgnesid kajastused maakonnalehtedes.

Rumeenia raamatukoguajakirja *Biblioteca* 9. numbris ilmus Katre Riisalu artikkel Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu tegevusest.

Raamatukoguhoidja kutse

Kutse andja

2017. aastast kehtivad raamatukoguhoidja kutsestandardid, tase 6, tase 7 ja tase 8.

2018. aastal lõppesid ERÜ õigused raamatukoguhoidja kutse andjana ja kutsekoda kuulutas välja avaliku konkursi kutse andja leidmiseks.

Kandideerimiseks tuli ERÜ kutsekomisjonil mitu dokumenti uuesti koostada, nende hulgas ka kutse andmise kord raamatukoguhoidja kutsetele. Muutus ka ERÜ kutsekomisjoni koosseis, uueks esimeheks valiti Jüri Järs, liikmeteks Aira Lepik, Aime Miil, Katrin Niklus, Katre Riisalu, Krista Talvi, Ilmar Vaaro ja Kristel Veimann. Kutsekomisjonist lahkus kauaaegne komisjoni liige ja endine esimees Malle Ermel.

Kultuuri Kutsenõukogu otsusega sai ERÜ kutse andja õigused kuni aastani 2023.

Tulenevalt kutsestandarditest ja muutunud nõudmistest tuli kutse andmise protsess tervikuna uuesti mõtestada. Kutsekomisjonil oli vaja koostada lisaks kutse andmise korrale uued hindamisstandardid (eraldi tasemetele 6, 7 ja 8) ning moodustada igaks kutse andmiseks kutsekomisjoni juurde vähemalt kolmeliikmeline hindamiskomisjon. Kutsekomisjon korraldas 2018. aastal kaks koolitust.

Et tekiks ühine arusaamine hindamisprotsessist, korraldati koolitus kompetentsipõhise hindamise põhimõtetest, kompetentside hindamise meetoditest, hindamise korraldusest jm. Koolitus toimus 9. aprillil Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogus, koolitas TLÜ lektor Sirje Rekkor. Koolitusele kutsuti kutsekomisjoni liikmed ning potentsiaalsed hindajad (osavõtjaid oli kokku 13).

5. septembril toimus RR-is teabepäev, et tutvustada huvilistele raamatukoguhoidja kutsestandardit, teisi uusi dokumente ning uuendusi raamatukoguhoidja kutse andmises. Teabepäeval esinesid kutsekomisjoni liikmed Jüri Järs, Katrin Niklus, Aime Miil, Krista Talvi, Ilmar Vaaro. Margit Jõgi (RRi juhtiv spetsialist) kõneles Rahvusraamatukogus koostatud raamatukoguhoidja kutse kompetentsusnõuetega seotud koolitusprogrammist ja sүgisel algavast kursusest (nn kutsekoolitusest). Teabepäevale oli kogunenud 30 huvilist.

· **Kutse andmine**

ERÜ kuulutas raamatukoguhoidja kutse andmise voo välja 1. septembrist 1. oktoobrini, paraku laekus vaid 8 avaldust. Kolmeliikmeline hindamiskomisjon (Kai Kalvik, Katrin Niklus ja Ilmar Vaaro) tutvus kutsetaotlejate arengumappide ja teiste dokumentidega. Vestlusvoor kutse taotlejatega toimus 15. oktoobril. 13. novembril kogunenud kutsekomisjon otsustas hindamiskomisjoni protokollil ja ettepanekute põhjal kutse saajad. Kuus raamatukoguhoidjat vastasid raamatukoguhoidja, tase 6 esitatud kompetentsidele ning said vastava taseme raamatukoguhoidja kutse.

Aastatel 2005–2018 on ERÜ välja andnud raamatukoguhoidjatele 1026 kutset, kõik kutsetunnistused on kantud riiklikusse kutseregistrisse. Kutseregistri andmeid korrastab ja selle eest vastutab SA Kutsekoda.

ERÜ esindatus organisatsioonides Eestis

- Autorihüvitusfond: Asko Tamme
- Kultuuriministeeriumi Rahvaraamatukogude Nõukogu: Katre Riisalu, Asko Tamme
- Ajakirja Raamatukogu toimetuskolleegium: Reet Olevsoo, Kristina Pai, Asko Tamme
- Kultuuri Kutsenõukogu: Reet Olevsoo
- Eesti Vabaharidusliit: Reet Olevsoo
- Eesti Koostöö Koda
- Standardikeskuse standardimise tehnilise komitee EVS/TK22 vaatljaliige: Ülle Siska

ERÜ koostööpartnerid ja toetajad

- Eesti Kirjastuste Liit ,	- Lääne Maakonna Keskraamatukogu ,
- Eesti Lastekirjanduse Keskus,	- Pärnu Keskraamatukogu ,
- Eesti Maaülikooli Raamatukogu;	- Rapla Keskraamatukogu ,
- Eesti Rahvusraamatukogu ,	- Tallinna Tehnikaülikooli
- ETKA <i>Andras</i> ,	Raamatukogu ,
- Haridus- ja Teadusministeerium ,	- Tartu Ülikooli Raamatukogu ,
- Harju Maakonnaraamatukogu ,	- Valga Keskraamatukogu;
- Hasartmängumaksu Nõukogu ,	- Viljandi Linnaraamatukogu;
- Kirjastus Koolibri ,	- Võrumaa Keskraamatukogu,
- Kultuurkapital ,	- Põhjamaade Ministrite Nõukogu
- Kultuuriministeerium ,	esindus Eestis.

Rahvusvaheline koostöö

ERÜ tegutseb aktiivselt rahvusvaheliste organisatsioonide IFLA ja EBLIDA töös, et olla kursis nii globaalsete kui Euroopa Liidu raamatukogude arengusuundadega. ERÜ juhatuse esimees Katre Riisalu osales mõlema organisatsiooni aastakonverentsil. IFLA 84. kongress „*Inform. Reform. Transform*“ toimus 24.-30. augustil Kuala Lumpuris Malaisias. 120 stendiesitluse hulgas tutvustasid Katre Riisalu ja Triin Soone ühisposteriga [Kids & Teens & Libraries – together on a cultural journey](#) laste- ja noorte teema-aastal toimunut, s.h ka ERÜ projektikonkurssi „Raamatukogud-muuseumid-noored“.

ERÜ esindajad on valitud IFLA kolme sektsiooni alalise komitee liikmeks: aastateks 2017-2021 Ilmar Vaaro hariduse ja koolituse sektsioonis ning Jane Makke sisuanalüüsi ja -vahenduse sektsioonis ja 2015-2019 Katre Riisalu raamatukoguhoidjate juhtimise sektsioonis.

IFLA jätkas tööd dokumendiga *Global Vision* ning koostas üleilmses vaates raamatukogunduse 10 tähelepanuväärset aspekti ja 10 võimalust. Algatati ülemaailmsed ja regionaalsed arutelud, et sõeluda välja iga riigi ja Euroopa jaoks tervikuna kõige tähtsamad võimalused koos täpsemate tegevustega. Kõikidelt ERÜ struktuuriüksustelt küsiti arvamust ja paluti valida IFLA 10 võimaluse seast Eesti jaoks kolm ja Euroopa mastaabis viis kõige olulisemat võimalust ja pakkuda omalt poolt välja ka tegevused iga võimaluse elluviimiseks. Saabunud vastustest valminud Eesti koondarvamuse saatis ERÜ juhatus IFLA-le.

30.-31. mail Prantsusmaal Strasbourgis, Euroopa Nõukogu hoones toimunud EBLIDA aastakonverentsil "*Libraries bridging borders*" anti ülevaade olulisematest teemadest, millega tegeletakse. Eelkõige autoriõiguse muudatustest artiklites 11 ja 13, s.h teksti- ja andmekaeve, illustratsioonide kasutamine õppeprotsessis jpm. Autoriõigusega seonduvalt on tehtud pöördumisi, ettepanekuid ning üleskutseid. Ka ERÜ on pöördunud meie Euroopa Parlamendi saadikute poole, et saada raamatukogude jaoks probleemkohtadele toetust.

EBLIDA ja IFLA liikmemaksude tasumist toetab Kultuuriministerium.

17.-18. aprilli toimunud Läti Raamatukoguhoidjate 19. aastakonverentsil osalesid Katre Riisalu ja Krista Visas, K. Visas pidas ettekande *How Estonian public libraries are reinventing themselves for the 21st century* (http://www.bibliotekari.lv/wp-content/uploads/2018/05/20180417_19_konf_prezentacija_Krista_Visas.pdf). K. Visas osales ka Leedu Raamatukoguhoidjate Ühingu korraldatud konverentsil "Üheskoos loome tulevikku", mis toimus 26. aprillil Vilniuses.

20.-21. augustil osalesid ERÜ noorteklubi kaks liiget Vilniuses traditsioonilisel noorte raamatukoguhoidjate kokkusaamisel *Baltic Meeting*. Seminaril anti ülevaade ERÜ noorteklubist, tutvuti Leedu Rahvusraamatukoguga ning Vilniuse linnaraamatukoguga.

PublicLibrary2020 eestvõtmisel toimus 9.-10. oktoobril Euroopa Parlamendi hoones Brüsselis Euroopa raamatukogude innovatsioonimesis „*Generation Code: Born at the Library*“. Interaktiivne näitus-mess on eelkõige mõeldud Euroopa Parlamendi saadikutele, näitamaks raamatukogude virtuaalset ja IT-alast võimekust.. Katre Riisalu kohtus Eesti Euroopa Parlamendi saadikutega, Eestist osales messil Tallinna Keskraamatukogu.

19.-22. oktoobril 2018 toimus Hiinas Hangzhou linnas esimene Hiina ja Kesk- ja Ida-Euroopa (CEEC) raamatukogutöötajate foorum, millel osalejad (40 Hiinast ja 16 Euroopast) kirjutasid alla Hiina-CEEC raamatukogude liidu asutamise leppele. Eesti delegatsiooni hulka kuulus ka ERÜ juhatuse aseesimees Asko Tamme. Rohkem infot: <http://en.hzlib.net/conferp/644.htm>

Kirjastustegevus

· ERÜ aastaraamat 2017/29

Aastaraamatu toimetuskolleegiumi kuulusid Triin Soone, Katre Riisalu ja Reet Olevsoo, keeletoimetaja oli Aili Norberg, resümeed tõlkis Siivi Frey, kaanekujunduse tegi Katri Kiik. Väljaanne ilmus trükist oktoobris ja on arhiveeritud Digaris.

Ajakiri Raamatukogu

Ajakiri Raamatukogu ilmub ERÜ ja Eesti Rahvusraamatukogu koostöös. 2018. aastal ilmus tavapäraselt kuus üksiknumbrit mahuga viis trükipoognat. Kuuenda numbri vahel oli 2019. aasta seinakalender. Ajakirja vastutav toimetaja on Mihkel Volt, keeleteimetaja Gerli Eero ja kujundaja Margit Plink. 2018. aasta trükikulud kaeti suures osas Kultuurkapitali toetusest. Soodushinnaga tellis ERÜ kaudu ajakirja 27 eraisikut.

2018. aastal ilmunud artiklid ERÜ üritustest erialaajakirjas Raamatukogu jm.

1. Aasta tuleb esinduslik. // Raamatukogu (2018) nr 1, lk 31-33 . fotod
2. Jõesaar, Piret; Nool, Maris. *BibliCamp 5 – sotsiaalmeedia raamatukogus* // Raamatukogu (2018) nr 4, lk 40-41 : fotod.
3. Jõesaar, Piret. Noorteklubi talveseminar *Sotsiaalmeedia turundus mäluasutustes* // Raamatukogu (2018) nr 2, lk 39-40 fotod.
4. Järs, Jüri. Miks taotleda raamatukoguhoidja kutset? // Raamatukogu (2018) nr 2, lk 41.
5. Kalvik, Ülle. Erialaraamatukoguhoidjad ning „Raamatukogu ja ruum“ // Raamatukogu (2018) nr 1, lk 36.
6. Kont, Kate-Riin. Kogude toimikond imetles Viljandit // Raamatukogu (2018) nr 1, lk 34-35 : foto.
7. Kuuse, Ülle; Peedu, Sirje; Räis; Angela. ERÜ erialaraamatukogude sektsioon Setu- ja Võrumaal // Raamatukogu (2018) nr 4, lk 38-39 : fotod.
8. Laanpere, Helle. Lasteraamatukoguhoidjate särav sügispäev Raplas // Raamatukogu (2018) nr 5, lk 36-38 : fotod.
9. Pill, Ave. Vanaraamatu toimikond Maarjamäel // Raamatukogu (2018) nr 3, lk 41 .
10. Pärigma, Piret. Oktoober – oskuskeelekuu // Raamatukogu (2018) nr 6, lk 39-41 : fotod.
11. Rand, Lea. Maaraamatukogude suveseminar tõi Valgamaale // Raamatukogu (2018) nr 4, lk 36-37 : fotod.
12. Rand, Lea. Jälg ajalukku raamatukogude ühistegemisest EV 100 puhul // Raamatukogu (2018) nr 2, lk 24-26 : foto.
13. Rand, Lea. Maaraamatukogude kevadine teabepäev // Raamatukogu (2018) nr 3, lk 39-40 : foto.
14. Riisalu, Katre. *Asociatia Bibliotecarilor din Estonia* // Biblioteca (2018) nr 9, lk 275-277.
15. Riisalu, Katre. Muljeid IFLA kongressilt Malaisiast // Raamatukogu (2018) nr 6, lk 28-31 : fotod.
16. Riisalu, Katre. Raamatukogu on vabadus! // Raamatukogu (2018) nr 5, lk 3-5 : fotod.
17. Riisalu, Katre; Olevsoo, Reet. Meie parimad töötavad Ares, Kadrinas, Kehras, Paldiskis, Raplas, Sillamäel, Tallinnas ja Tartus // Raamatukogu (2018) nr 2, lk 32-37 : fotod.
18. Salundi, Piia. Kõnekoosolekul heideti pilk Eesti kultuuri ja raamatukogude tulevikku // Raamatukogu (2018) nr 2, lk 37-38 : fotod.
19. Tõiste, Tuuliki. Teadus- ja erialaraamatukogu päev 2018 // Raamatukogu (2018) nr 5, lk 39-40 : fotod.
20. Volt, Mihkel. Millest räägiti Eesti raamatukoguhoidjate suurfoorumil? // Raamatukogu (2018) nr 5, lk 6-11 : fotod.
21. Volt, Mihkel. Kirjanduskriitikast mäluasutuste kogude komplekteerimisel // Raamatukogu (2018) nr 1, lk 36 : foto.

Finantstegevus

RAHA	2018	2017
01.01. kassas ja pangas kokku	15 838,08	15 179,57
Laekus	88 773,80	66 838,07
Kulutati	87 454,89	66 179,56
31.12. kassas ja pangas kokku	17 156,99	15 838,08
<i>s.h. kassas</i>	586,72	740,72
<i>pangas</i>	16570,27	1 5097,36
TULUD		
Sihtfinantseerimine, s.h.	46 650,00	33 791,00
<i>Kultuuriministeerium toetus</i>	28 490,00	16 950,00
<i>Haridus- ja Teadusministeeriumi toetus</i>	0	2 000,00
<i>Kultuurkapitali toetus</i>	5 500,00	4 724,00
<i>Hasartmaksumängu Nõukogu toetus</i>	10 360,00	7 917,00
<i>Rakendusterminoloogia Ühing (terminoloogia)</i>	2 300,00	2 200,00
Sisseastumis- ja liikmemaksud, s.h.	11 623,87	13 728,07
<i>toetajaliikmete liikmemaks</i>	1669,00	1 829,00
Osavõtumaksud	26 335,25	14 850,52
Kutseomistamistasu	408,85	450,00
Muud tulud	398,71	1 151,42
Trükistemüük	3 354,00	2 865,00
Pangaintress	3,12	2,06
Kokku tulu	88 773,80	66 838,07
KULUD		
Ürituste korralduskulud	40 843,27	17 504,64
Kutseandmine (v.a töötasu)	296,80	139,93
Koostööprojekti kulud (v.a. töötasu)	9 000,00	9 000,00
Raamatukoguhoidjate tunnustamine	575,00	384,88
Trükikulud	5 568,00	5 461,60
Tööjõukulud, s.h.:	24 743,90	19 415,39
<i>töötasu (palk, loengutasu, honorarid)</i>	18 493,19	14 532,86
<i>tööjõumaksud</i>	6 250,71	4 882,53
Rahvusvaheline koostöö	1 751,35	10 658,05
Organisatsioonide liikmemaksud	1 019,00	1 027,55
Mitmesugused tegevuskulud (kantselei-, side-, lähetuskulud, pangateenus)	3 657,57	2 586,22
Muu finantskulu	0	0,26
Maksuameti intress	0	1,04
Tegevuskulud kokku	87 454,89	66 179,56
ARUANDEAASTATULEM (+/ -)	+1 318,91	+658,51

KOKKUVÕTE

2018. aasta oli ERÜ-le toimekas. Ühingu juhatus koostas arengukava projekti, mis saadeti parandusettepanekute tegemiseks liikmetele. Uus arengukava aastateks 2019-2024 loodetakse vastu võtta ühingu üldkoosolekul 2019. a veebruaris.

2018. aasta jääb eelkõige meelde kongressiaastana. Kongressiga tähistati nii Eesti Vabariigi 100. kui ka Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu 95. aastapäeva, Rakverre kogunes enam kui

200 raamatukogutöötajat üle Eesti. Jagati parimaid praktikaid ning üksteist ärgitati ja inspireeriti panustama ühiselt Eesti raamatukogude tulevikku. Esitleti riigi 100. sünnipäeva puhuks Eesti raamatukoguhoidjate poolse kingitusena valminud virtuaalnäitust „Sajandi raamatukoguhoidjad“.

Mindi edasi rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise mudeliga: aasta alguses toimus esimene suurem enesehindamise voor, millest võttis osa 125 raamatukogu. Tulemuste põhjal pandi kokku „Rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise raport 2018“.

Jätkus aktiivne rahvusvaheline koostöö.

Liikmemaksu laekumises pole kahjuks positiivseid muutusi toimunud.

Katre Riisalu
ERÜ juhatuse esimees

13. veebruar 2019